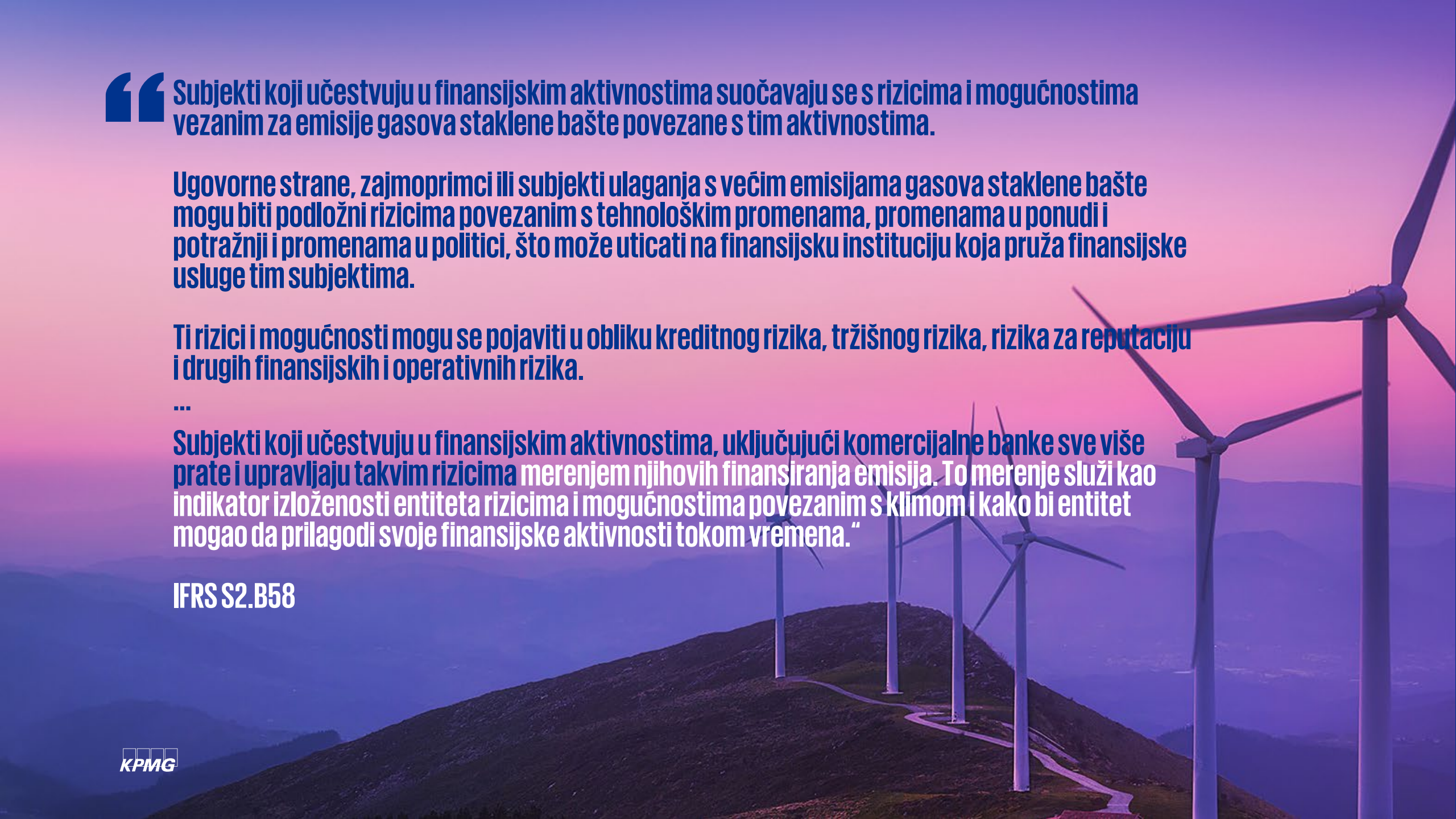

Novi globalni standardi za obelodanjivanje ESG informacija

Udruženje banaka Srbije

Decembar 2023

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

“Subjekti koji učestvuju u finansijskim aktivnostima suočavaju se s rizicima i mogućnostima vezanim za emisije gasova staklene bašte povezane s tim aktivnostima.

Ugovorne strane, zajmoprimci ili subjekti ulaganja s većim emisijama gasova staklene bašte mogu biti podložni rizicima povezanim s tehnološkim promenama, promenama u ponudi i potražnji i promenama u politici, što može uticati na finansijsku instituciju koja pruža finansijske usluge tim subjektima.

Ti rizici i mogućnosti mogu se pojaviti u obliku kreditnog rizika, tržišnog rizika, rizika za reputaciju i drugih finansijskih i operativnih rizika.

...

Subjekti koji učestvuju u finansijskim aktivnostima, uključujući komercijalne banke sve više prate i upravljaju takvim rizicima merenjem njihovih finansiranja emisija. To merenje služi kao indikator izloženosti entiteta rizicima i mogućnostima povezanim s klimom i kako bi entitet mogao da prilagodi svoje finansijske aktivnosti tokom vremena.“

IFRS S2.B58

KPMG

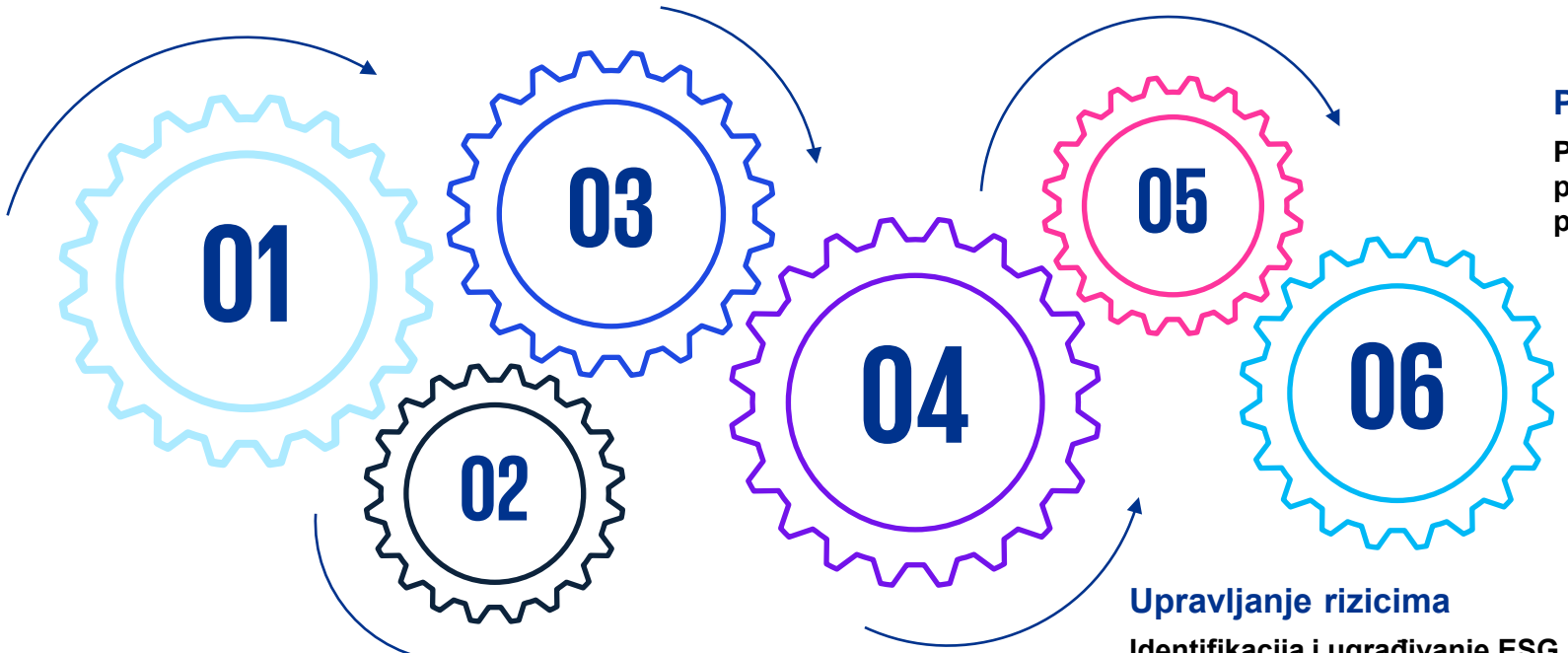
00

Preteča i povezani okviri

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Postoji sveobuhvatna potreba za akcijom u finansijskoj industriji — kako strateški tako i operativno.

Strategija i upravljanje

Integrisanje održivosti u poslovanje

Investicione odluke

Stvoriti transparentnost u pogledu ESG uticaja različitih investicionih strategija

Izveštavanje

Implementacija brojnih regulativa

Podaci

Provera upotrebljivosti ESG podataka i integracija postojećih podataka

Proizvodi i prodaja

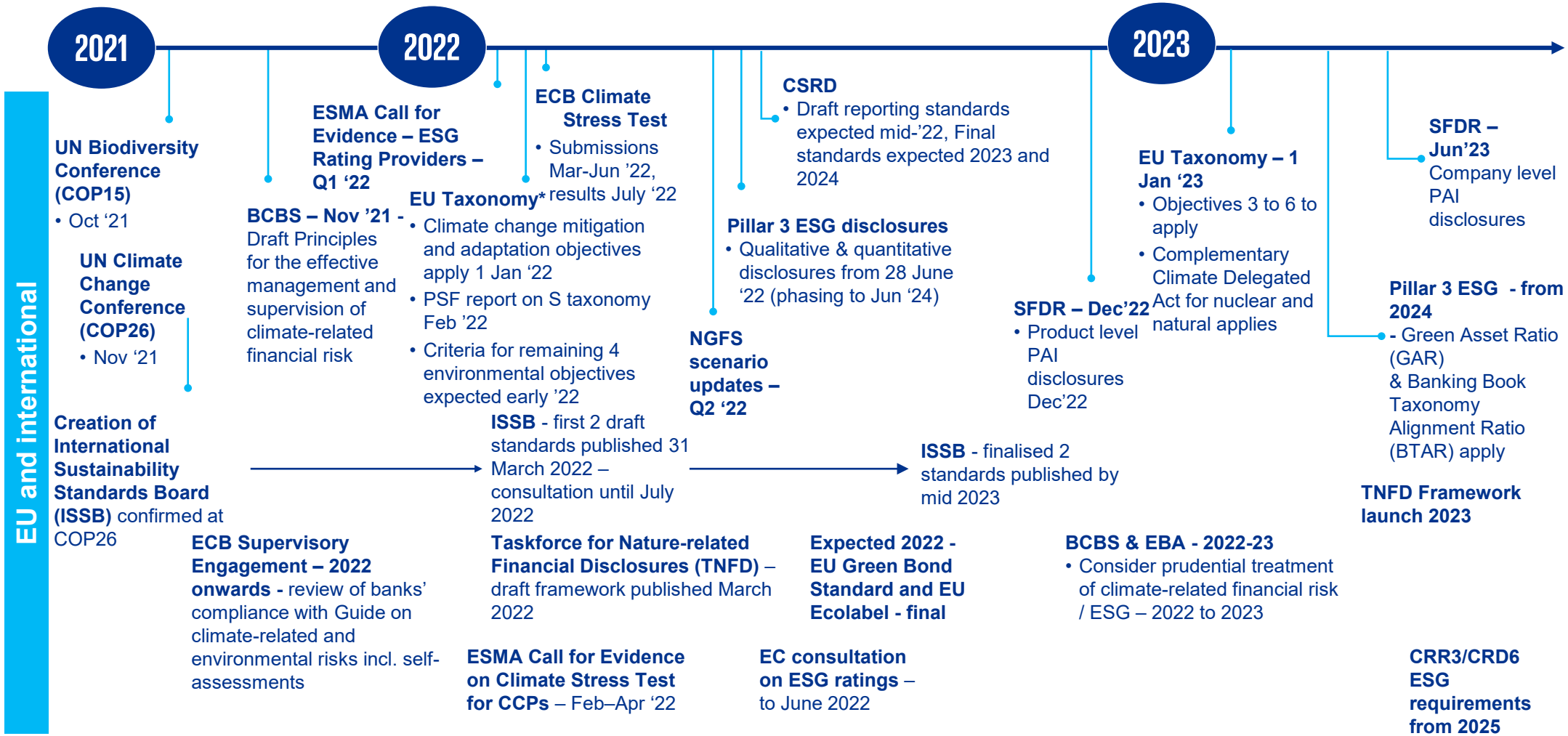
Izoštravanje brenda u skladu sa strategijom: pozicioniranje i komunikacija zelenih i održivih finansija

Upravljanje rizicima

Identifikacija i ugrađivanje ESG rizika u poslovnu strategiju, strategiju rizika i druge relevantne strategije

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Već bezbrojni ESG zahtevi za finansijsku industriju nastavljaju da se šire i stvaraju... haotično regulatorno okruženje

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

13 očekivanja ECB o upravljanju C&E rizikom pokazuju prirodu izazova

Strategija i organizacija

1. **Shvatiti uticaj klimatskih i ekoloških rizika** na poslovno okruženje kako biste donosili strateške i poslovne odluke na osnovu pravih informacija
2. **Integrisati rizike** vezane za klimu i životnu sredinu u **poslovnu strategiju**
3. **Odgovornost organa upravljanja** za integraciju i nadzor rizika vezanih za klimu i životnu sredinu
4. **Eksplicitno uključiti rizike** vezane za klimu i životnu sredinu **u** njihov **okvir apetita za rizikom**
5. **Dodeliti odgovornost** za upravljanje rizicima vezanim za klimu i životnu sredinu unutar organizacione strukture **u skladu sa 3LoD**

Sveobuhvatno upravljanje rizikom i okvir

7. **Uključiti rizike vezane za klimu i životnu sredinu** kao **pokretače utvrđenih kategorija rizika** u njihov **postojeći okvir** upravljanja rizikom
11. **Analiza scenarija i stres testiranje**: Procenite prikladnost i uključite rizike vezane za klimu i životnu sredinu u osnovne i nepovoljne scenarije

Interno i eksterno izveštavanje

6. Odraziti izloženost rizicima vezanim za klimu i životnu sredinu u **internom izveštavanju menadžmenta**
13. **Politika i procedure obelodanjivanja**: Objavite značajne informacije i ključne pokazatelje o rizicima vezanim za klimu i životnu sredinu u skladu sa zahtevima relevantnih jurisdikcija

Specifična očekivanja za vrstu rizika

8. **Kreditni rizik:** Razmotrite rizike vezane za klimu i životnu sredinu u svim fazama procesa odobravanja kredita i u praćenju portfelja
9. **Operativni rizik:** Uzmite u obzir negativan uticaj događaja povezanih sa klimom na kontinuitet poslovanja i na reputaciju i/ili rizike odgovornosti.
10. **Tržišni rizik:** Praćenje uticaja klimatskih faktora i faktora životne sredine i razvoj scenarija testiranja na stres
12. **Rizik likvidnosti:** Uključite faktore rizika koji se odnose na klimu i životnu sredinu u upravljanje rizikom likvidnosti i kalibraciju bafera likvidnosti.

ECB je jedno od mnogih globalnih nadzornih tela koje izdaje konkretna očekivanja o upravljanju rizicima banaka. Od tada je pažljivo pratio napredak banaka. Rezultati njegove najnovije evaluacije će uticati na regulatorne kapitalne zahteve banaka. Regulatori van EU sada žele da sustignu ovaj trend.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Preporuke TCFD

Ko je TCFD?

Radna grupa za finansijska obelodanjivanja u vezi sa klimom (The Task Force on Climate-related Financial Disclosures - TCFD) osnovana je od strane **Odbora za finansijsku stabilnost 2015. godine (FSB)** kako bi se razvile efikasnije **preporuke u vezi klimatskih obelodanjivanja** koja:

– bi mogla da pruže **potpunije informacije relevantne za donošenju odluka** vezanih za **investicije, finansiranje** i pružanje usluga osiguranja; i

– bi mogla da **omoguće stakeholder-ima da bolje razumeju nivo i koncentraciju aktive plasirane** u visoко-ugljenične industrije i izloženost finansijskog sistema rizicima povezanim sa klimatskim promenama.

Cilj TCFD-a je da obelodanjivanja u vezi sa klimom budu **konzistentnija i lakše uporediva**.

Koje su preporuke TCFD?

Godine 2017. TCFD je objavio izveštaj koji sadrži preporuke vezane za obelodanjivanje u vezi klimatskih promena. TCFD Preporuke se sastoje od **11 preporučenih obelodanjivanja u 4 tematske oblasti:**

Upravljanje | **Upravljanje rizikom** | **Strategija** | **Metrike i ciljevi**

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Šta su PreporukeTCFD-a?

Naredna tabela navodi **11 TCFD preporučenih obelodanjivanja:**

Upravljanje: Obelodaniti sistem upravljanja u vezi sa rizicima i prilikama vezanim za klimu.
(a) Opisati uključenost organa upravljanja/nadzornog odbora u nadzor rizika i prilika vezanih za klimu.
(b) Opisati ulogu menadžmenta u procenjivanju i upravljanju rizicima i mogućnostima vezanim za klimu.
Strategija: Obelodaniti stvarne i potencijalne materijalne uticaje rizika i prilika vezanih za klimu na poslovanje, strategiju i finansijsko planiranje organizacije.
(a) Opisati rizike i prilike vezane za klimu koje je organizacija identifikovala u kratkom, srednjem i dugom roku
(b) Opisati uticaj rizika i prilika vezanih za klimu na poslovanje, strategiju i finansijsko planiranje organizacije.
(c) Opisati otpornost strategije organizacije, uzimajući u obzir različite klimatske scenarije, uključujući scenario od 2°C ili niže.
Upravljanje rizikom: Obelodaniti kako organizacija identifikuje, procenjuje i upravlja rizicima povezanih sa klimom.
(a) Opisati procese za identifikaciju i procenu rizika povezanih sa klimom
(b) Opisati procese za upravljanje rizicima povezanim sa klimom
(c) Opisati kako su procesi za identifikaciju i procenu rizika povezanih sa klimom integrisani u celokupni sistem upravljanja rizicima
Metrike i ciljevi: Obelodaniti materijalne metrike i ciljeve koji se koriste za procenu i upravljanje relevantnim rizicima i prilikama u vezi sa klimom
(a) Opisati metrike koje se koriste za procenu rizika i prilika u vezi sa klimom u skladu sa strategijom i procesom upravljanja rizicima
(b) Opisati scope 1, scope 2 i ako je potrebno scope 3 emisija gasova staklene bašte
(c) Opisati ciljeve i učinak u odnosu na ciljeve

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Jedinstvena definicija zelenih aktivnosti – EU taksonomija

Uredba o taksonomiji, usvojena 2020. godine, osmišljena je da podrži transformaciju privrede EU kako bi se ispunili klimatski i energetski ciljevi Evropskog zelenog dogovora, uključujući cilj klimatske neutralnosti do 2050. godine, preusmeravanjem tokova kapitala ka dobro definisanim „zelenim“ aktivnostima.

Ekološki ciljevi EU

Climate change mitigation

Prilagođavanje klimatskim promenama

Održivo korišćenje i zaštita voda i morskih resursa

Prelazak na cirkularnu ekonomiju, uključujući prevenciju otpada i reciklažu

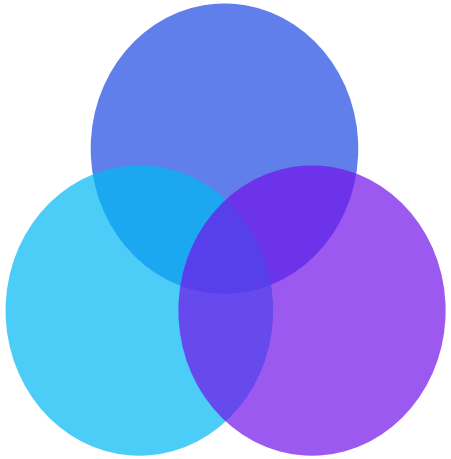
Sprečavanje i smanjenje zagađenja vazduha, vode i zemljišta

Zaštita i obnova biodiverziteta i zdravlja ekosistema

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

CSRD je transformisao nefinansijsko izveštavanje

Delokrug

- Sve kompanije (uključujući ne-tržišno orijentisane) sa minimalno 250 zaposlenih, prometom od 40 miliona evra ili ukupnom bilansom od 20 miliona evra [2 od 3].

Izveštavanje

- Obavezno uključivanje u izveštaj menadžmenta
- Digitalno izveštavanje informacija o održivosti u skladu sa jedinstvenim evropskim elektronskim formatom (ESEF)
- Omogućavanje EFRAG-u da razvije obavezni standard o nefinansijskom izveštavanju

Mandatory Audit

- Obavezna revizija izveštaja sa ograničenim uverenjem prema ISAE 3000 ili sličnom standardu
- Razumno uverenje kao sledeći korak ka usklađivanju dubine revizije sa (konsolidovanim)

CSRD/ Arhitektura Sustainability Standarda i ESRS

3 nivoa

1. **Nevezano od industrije**
2. **Specifično za industriju**
3. **Specifično za entitet**

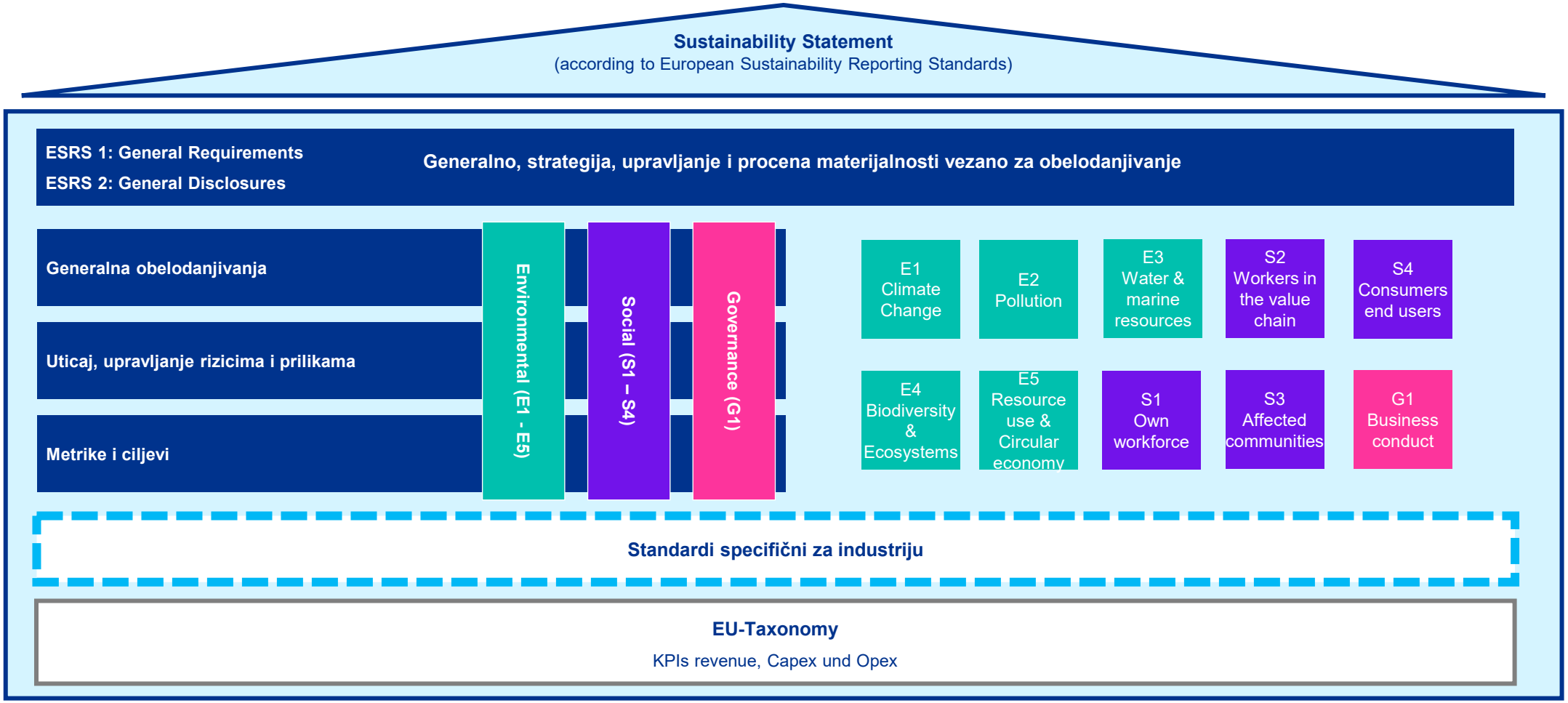
4 oblasti za izveštavanje
Upravljanje; Strategija; Uticaj, Upravljanje rizicima i prilikama; Metrike i Ciljevi

3 teme
Environment, Social, Governance

Sustainability Reporting

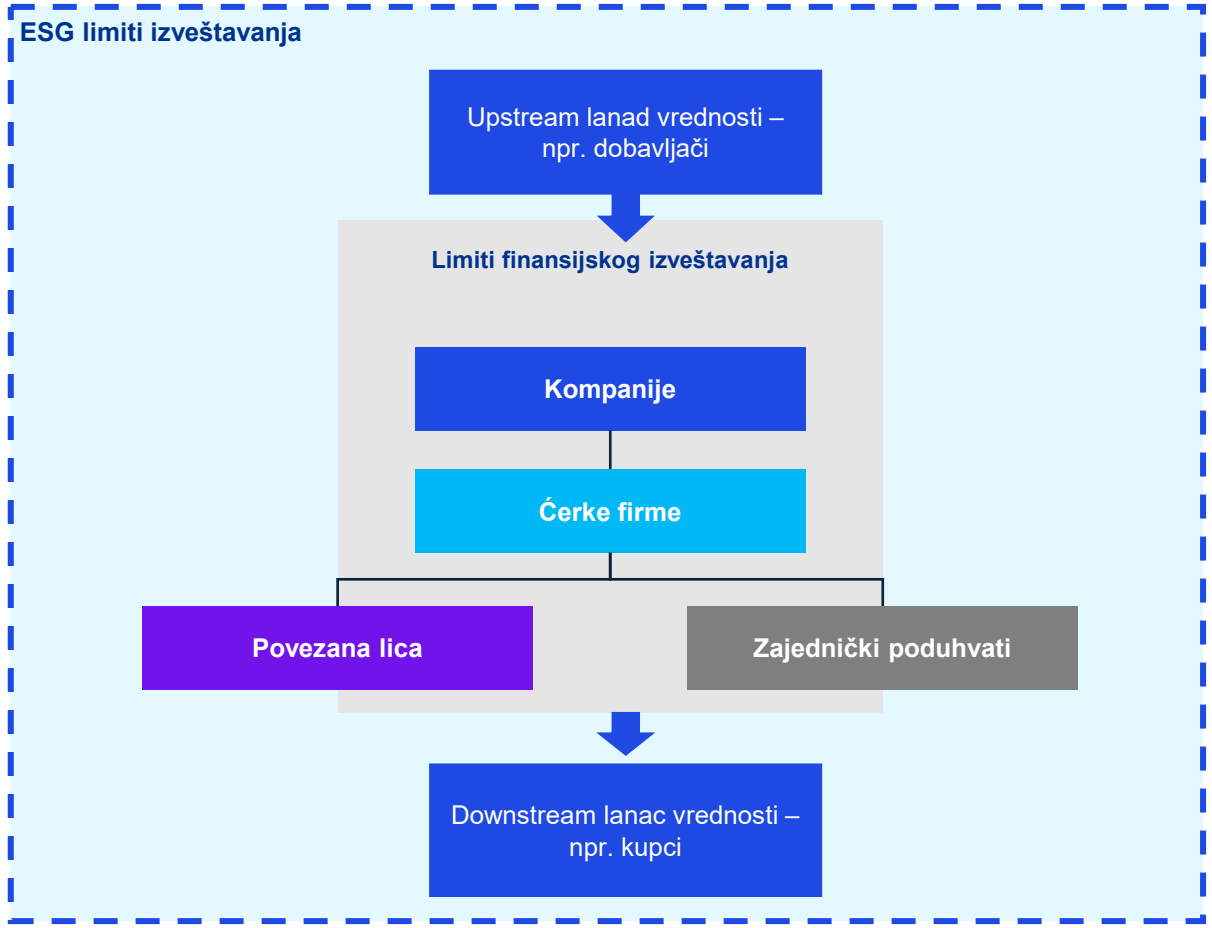
© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

ESRS struktura

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Širi se perspektiva izveštavanja

Limiti izveštavanja o održivosti

- Granica izveštavanja zasniva se na godišnjim izveštajima, proširena **uzvodno i nizvodno u lancu vrednosti.**

- Izveštavanje, stoga, obuhvata materijalne aspekte održivosti trećih strana koje su povezane sa kompanijom putem direktnih ili indirektnih poslovnih odnosa, nezavisno od stepena kontrole kompanije koja izveštava.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

01

Prvi pogled na nove standarde

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

01 Prvi pogled na nove standarde

Tela za izveštavanje o održivosti usmerena na investitore

Izvor	Tip	Pokrivenost	Ključne tačke
TCFD Preporučena obelodanjivanja, podrška i smernice	Kvalitativno i kvantitativno	Uska – teme isključivo vezane za klimu	**ISSB Standardi u potpunosti uključuju preporuke TCFD-a i prate njegovu strukturu sa četiri stuba.** **IASB/ISSB će preuzeti praćenje izveštavanja o klimatskim pitanjima od FSB-a** vezano za TCFD-a od 2024. godine.
SASB 77 industrijski specifičnih standarda	Kvantitativno	Široka– teme vezane za održivost	SASB standardi se značajno ističu u standardima. SASB je ranije bio deo VRF.
CDSB Smernice za primenu okvira za obelodanjivanje informacija o životnoj sredini i društvenim pitanjima.	Kvalitativno	Široka – teme vezane za klimu, vodu, biološku raznolikost, društvene teme	Postoji snažna usklađenost između CDSB i TCFD okvira. Za razliku od TCFD-a, smernice za primenu CDSB okvira obuhvataju i druge teme osim onih vezanih za klimu. Deo IASB/IFRS framework-a od januara 2022.
World Economic Forum (WEF) Metrike o kapitalizmu stejkholdera (SCM).	Kvantitativno	Široka – ljudi, planeta, prosperitet, principi upravljanja	WEF SCM pruža ilustrativne metrike koje obuhvataju različite industrije, zasnovane na postojećim okvirima (npr. GRI).

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

01 Prvi pogled na nove standarde

Tela za izveštavanje o održivosti usmerena na investitore

Izvor	Tip	Pokrivenost	Ključne tačke
GRI Veliki broj standarda za izveštavanje	Kvalitativno i kvantitativno	Široka - teme vezane za održivost	GRI je istorijski široko prihvaćen okvir vezan za održivost. Fokus mu je uticaj kompanije na ekonomiju, životnu sredinu i društvo.
ESRSs Evropski standardi izveštavanja o održivosti	Kvalitativno i kvantitativno	Široka - teme vezane za održivost	ESRS su usvojeni od strane Evropske komisije jula 2023.godine i propisuju obavezu za određene kompanije registrovane u EU ili listirane kompanije. Postoji postepeno uvođenje od 2024, sa kasnijim zahtevima za grupe, čije matične kompanije nisu u EU, kao i one sa značajnim operacijama u EU. ISSB i tela EU zajedno su radili na usklađivanju standarda i ESRS gde je to bilo moguće.
Task Force on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) Okvir za upravljanje rizicima povezanim s prirodom i obelodanjivanje	Kvalitativno i kvantitativno	Uska – isključivo prirodni kapital i biološka raznolikost	TNFD je objavio nacrt okvira za prirodni kapital i biodiverztet u martu 2022. godine, a u septembru 2023.godine objavljena finalna verzija Preporuka TNFD. Okvir ima snažne veze sa TCFD-om.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

01 Prvi pogled na nove standarde

Uspostavljanje osnove izveštavanja o održivosti

- Uvođenje prva dva standarda u junu 2023. godine od strane IASB/ISSB u treba da stvori **globalnu osnovu za izveštavanje o održivosti usmerenu ka investitorima**.
- Standardi su osmišljeni da se primenjuju zajedno kako bi podržali kompanije u identifikaciji i izveštavanju o informacijama o održivosti koje su **investitorima potrebne za informisano donošenje odluka kroz povećanje konzistentnosti u obelodanjivanjima**. Namenjeni su **zadovoljenju potreba svih vrsta kompanija**, a ne samo onih najsofisticiranijih.
- Fokus na informacione potrebe investitora i pravi vezu sa finansijskim informacijama što ga čini **drugačijim od npr. GRI standarda** koji se fokusira na doprinos kompanije održivom razvoju i teži ispunjenju informacionih potreba različitih interesnih grupa.
- **U budućnosti** će **povezano izveštavanje o održivosti i finansijsko izveštavanje biti zahtev**, a ne samo karakteristika najbolje prakse izveštavanja.
- Uspostavljanje sistema, procesa i kontrola je preduslov da ove informacije budu jednakog kvaliteta i vremenski koherentne sa finansijskim izveštajima. **Ovo izveštavanje bi moglo biti implementirano već finansijske 2024. godine**, s obzirom na to da su novi standardi **u primeni od 1. januara 2024**.
- Postizanje promene ovakvog obima neće biti lako, a neke od kompanija čeka značajan obim aktivnosti. Ipak, ISSB nije kreiran bez dobre polazne osnove – standardi konsoliduju i razvijaju se na već postojećim okvirima, uključujući **TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures) i SASB (Sustainability Accounting Standards Board)**.

01 Prvi pogled na nove standarde

Dva međusobno povezana standarda

ISSB je objavio dva standarda:

IFRS S1 Opšti zahtevi za obelodanjivanje finansijskih informacija vezanih za održivost (opšti standard);

IFRS S2 Obelodanjivanja vezana za klimatske promene (klimatski standard).

Ova dva standarda su osmišljena da se **primenjuju zajedno** i **uz buduće standarde** koji će se odnositi na određenu temu ili industriju. **Oba uključuju izveštavanje u okviru četiri oblasti - upravljanju, strategiji, upravljanju rizicima, metrikama i targetima.**

Opšti standard postavlja osnovu

- Definiše **opšte zahteve** izveštavanja o održivosti, **uključujući materijalnost**
- **Strukturira** sadržaj u okviru **četiri oblasti** – upravljanje, strategija, upravljanje rizicima, metrike i ciljevi.
- Pruža praktične smernice, uključujući prezentaciju informacija.

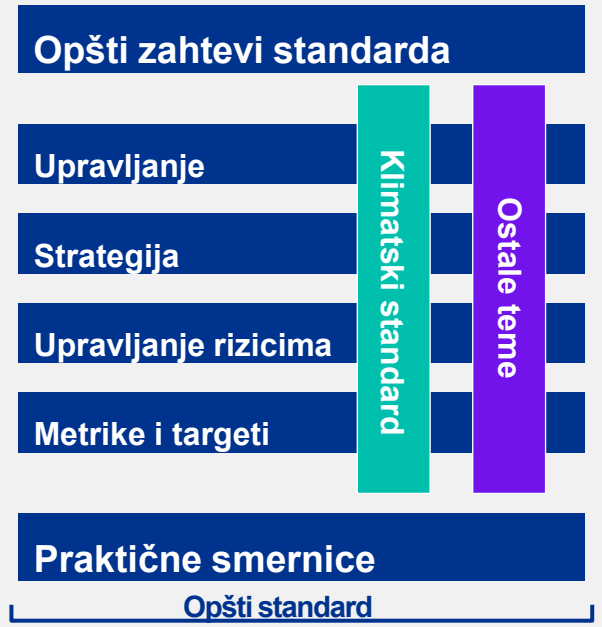
Klimatski standard pruža dodatne detalje

Oslanja se na četiri oblasti, pružajući **dodatne smernice**, posebno u vezi sa:

- obelodanjivanjima o **rizicima, tranzicionim planovima u skladu sa klimatskim promenama, emisijama gasova sa efektom staklene bašte i scenario analizi**;
- **opštim i industrijski – specifičnim metrikama**

Očekuju se dodatni standardi u budućnosti

- Očekuje se da će u budućnosti biti usvojeni dodatni standardi koji će pružiti opšte smernice i smernice specifične za industriju kada su u pitanju druge teme, kao npr. bio-diverzitet.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

01 Prvi pogled na nove standarde

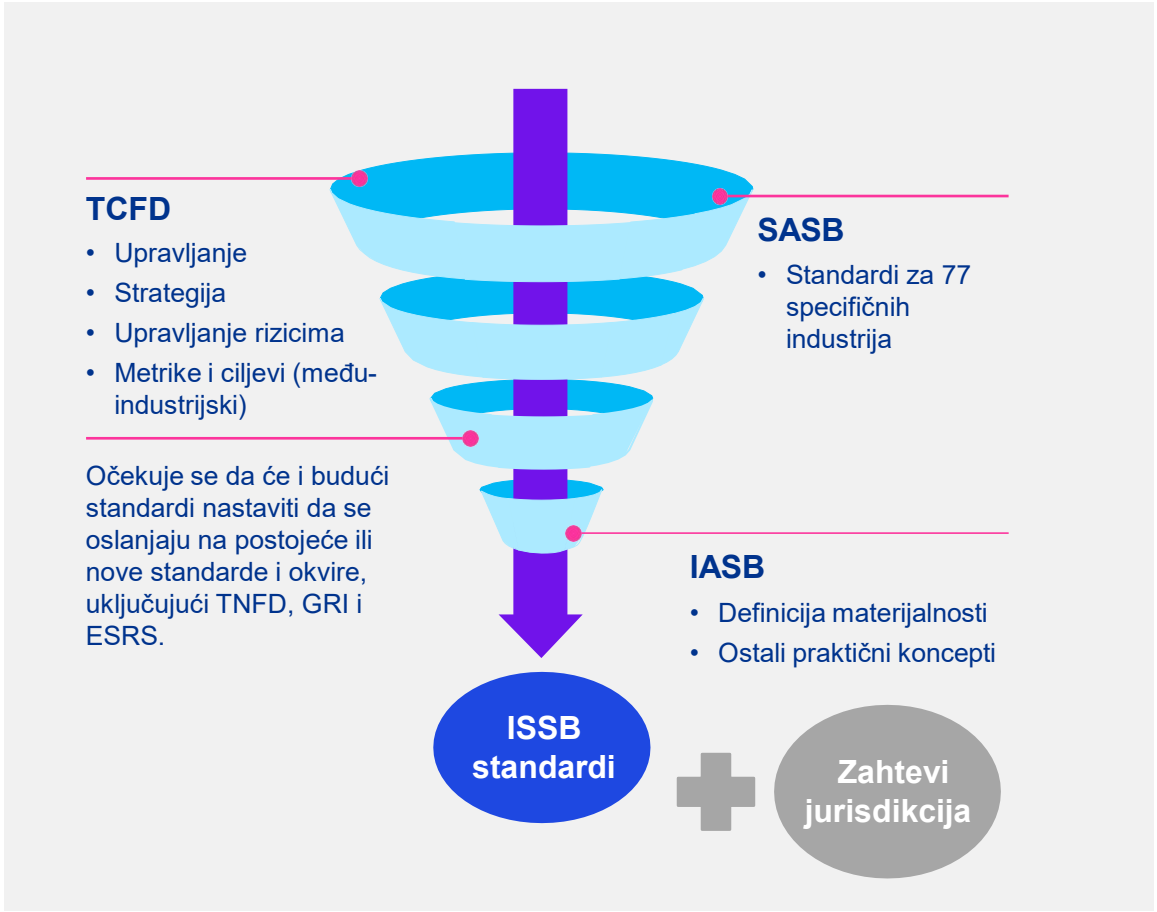
Veza sa ostalim regulatornim okvirima održivog poslovanja

▶ Konsolidacija novih zahteva sa postojećim okvirima i standardima

- **Usklađenost** sa **četiri stuba TCFD**: upravljanje, strategija, upravljanje rizicima i metrike i targeti.
- **Unapređenost klimatskim**, **industrijski-specifičnim metrikama** proizašlim iz SASB-ovih standarda za 77 specifičnih industrija.
- Inkorporiranost koncepata i principa u osnovi MSFI standarda razvijenih od strane Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde (IASB).

▶ Integracija koncepata finansijskog izveštavanja u izveštavanje o održivosti

- Razvoj sličnog pristupa kao kod MSFI standarda.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

01 Prvi pogled na nove standarde

Ključne informacije

Primenljivi na sve okvire finansijskog izveštavanja

Standardi su potencijalno **relevantni za sve kompanije** bez obzira na okvir koji se koristi za pripremu finansijskih izveštaja - tj. ne samo za izveštaje koji su pripremljeni u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (IFRS).

Relevantni za sve kompanije

Istovremeno izveštavanje

Izveštavanje je **nužno istovremeno** i odnosi se na isti period kao i finansijski izveštaji, uz prelazne olakšice od jedne godine.

Fokus je na investitorima.

Definicija **materijalno značajnih informacija** usklađena je sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (IFRS) - tj. usmerena je ka investitorima.

Informacija je materijalna za obelodanjivanje ukoliko se očekuje da će imati uticaj na odluke investitora, kroz njihovu procenu budućih novčanih tokova kompanije. Navedeno uključuje informacije o ekonomskim, ekološkim ili društvenim uticajima kompanije koji bi mogli imati efekte na odluke investitora.

Povezane informacije

Finansijski izveštaji vezani za održivost moraju biti **povezani sa finansijskim izveštajima** – obe vrste izveštaja su deo opštih finansijskih izveštaja kompanije. Oni ističu odnose i veze između pojedinačnih informacija, objašnjavaju kompromise i trade- off koje je menadžment razmatrao i pružaju uvid u resurse i odnose koji se generalno ne naglašavaju u finansijskim izveštajima.

Fokus je na budućnosti

Standardi zahtevaju **proaktivan uvid** u rizike i prilike vezane za održivost koje bi u razumnoj meri mogle uticati na buduću perspektivu same kompanije.

Povezani sa finansijskim izveštajima

KPMG

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

01 Prvi pogled na nove standarde

Ključne informacije

Usklađenost sa TCFD

Osnovne oblasti, poput korporativnog upravljanja, strategije, upravljanja rizicima i merila i targeta, usklađene su i izgrađene na bazi TCFD okvira.

Pristup specifičan za industriju

Standardi zahtevaju obelodanjivanje informacija specifičnih za industriju. Uključuju smernice specifične za industriju koje se referišu na SASB standarde.

Konsolidacija postojećih regulatornih tela

Standardi preuzimaju sadržaj od drugih tela koja regulišu izveštavanje o održivosti, uključujući CDSB (Climate Disclosure Standards Board), VRF (Value Reporting Foundation) koja obuhvata SASB i IIRC (International Integrated Reporting Council), i Međunarodni odbor za računovodstvene standarde (IASB).

CDSB i VRF su konsolidovani u IFRS Fondaciju tokom 2022. godine.

Emisija gasova staklene bašte

Klimatski standard se, između ostalog, poziva na Protokol o emisijama gasova efekta staklene bašte.

Izgrađeni na bazi postojećih okvira i standarda

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

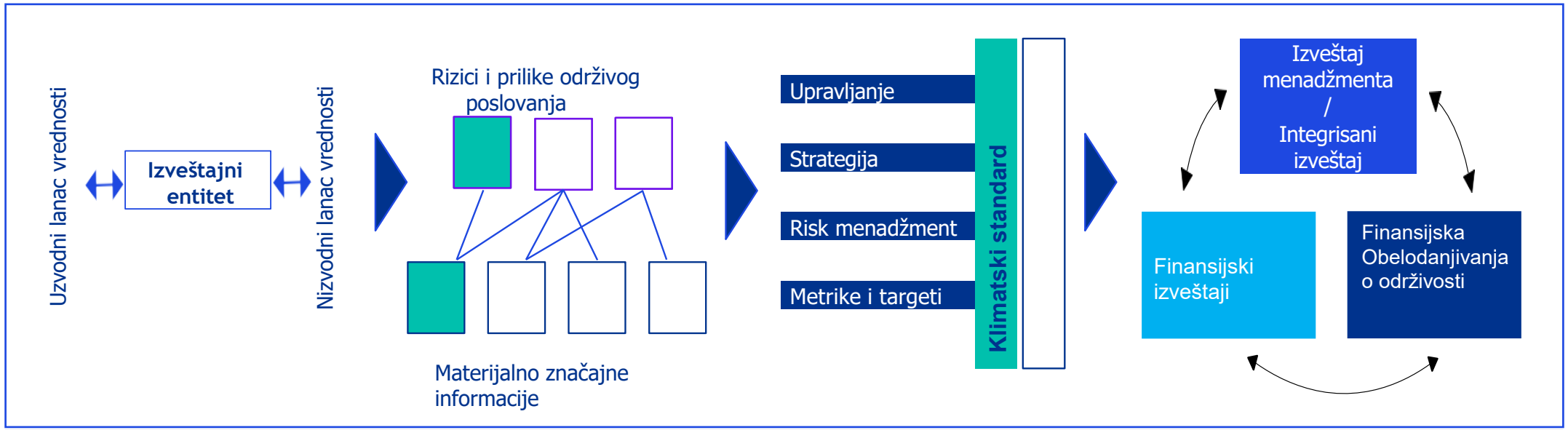
02

Glavni zahtevi standarda

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

Izveštajni entitet je isti i za izveštavanje o **finansijskim informacijama vezanim za održivost**. Međutim, **ovakva izveštavanja treba da odražavaju informacije u širem kontekstu,** odnosno o upotrebi resursa i odnosima na koje se izveštajni entitet oslanja u svom lancu vrednosti.

Informacije su **materijalne za obelodanjivanje** ako se očekuje da će **imati efekta** na **odluke** investitora, utičući na njihovu procenu budućih novčanih tokova.

Ove oblasti se primenjuju na sve rizike i prilike vezane za održivost. Međutim, **u prvoj godini i**zveštavanja, olakšica za prelazni period omogućava kompanijama da izveštavaju **samo o klimatskim rizicima i prilikama.**

Finansijske informacije vezane za održivost su povezane i dopunjuju finansijske izveštaje i Izveštaj menadžmenta. Zajedno čine deo **opštih finansijskih izveštaja** – služeći investitorima prilikom procene o budućim novčanim tokovima izveštajnog entiteta.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

Šta je neophodno obelodaniti?

Materijalno značajne informacije

- **Obezbediti potpun i izbalansiran prikaz rizika i prilika vezanih za održivost.**
- **Pokriti teme upravljanja, strategije, upravljanja rizicima kao i metrika i targeta.**
- **Fokusirati se na potrebe investitora i poverilaca.**
- Obezbediti doslednost, uporedivost i povezanost u obelodanjivanju.
- Obezbediti prikaz kroz različite vremenske horizonte: kratkoročno, srednjoročno i dugoročno.
- Obezbediti **relevantnost za sektor i industriju.**

Materijalne metrike

- Zasnovane na zahtevima za merenje navedenim u klimatskom standardu i budućim standardima.
- Identifikovane na osnovu drugih smernica - na primer, SASB-a.
- Druge metrike koje kompanija koristi.

Obelodanjivanja se fokusiraju na pitanja koja su ključna za način na koji kompanija posluje

Standard opštih zahteva za obelodanjivanjem, pretpostavlja sledeći okvir

Upravljanje	Strategija	Upravljanje Rizicima	Metrike i targeti
Procesi, kontrolni mehanizmi i procedure koje kompanija koristi za praćenje rizika i prilika vezanih za održivost.	Pitanja vezana za održivost koja bi mogla unaprediti poslovni model i strategiju u kratkom, srednjem i dugom roku.	Kako se identifikuju, procenjuju i upravlja rizicima vezanim za održivost.	Informacije koje objašnjavaju performanse kompanije po pitanju održivosti tokom vremena.

Dodatni standardi koji se nadovezuju na ovaj okvir i uključuju industrijski specifične zahteve.

Obelodanjivanja vezana za klimu

Budući standardi

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

Upravljanje

Cilj obelodanjivanja u delu korporativnog upravljanja je da omogući **investitorima razumevanje procesa upravljanja, kontrola i procedura** koje je kompanija implementirala sa ciljem monitoringa, upravljanja i nadzora nad rizicima i prilikama vezanim za održivost.

U osnovi, potrebno je da kompanija:

- **Identifikuje tela ili pojedince odgovorne za rizike i prilike vezane za održivost i da obelodani kako:**
  - reflektuje **dodeljene odgovornosti** kroz mandate, definisane role i ostale politike;
  - utvrđuje **da li poseduje pristup ka neophodnim veštinama i kompetencama** za monitoring korporativne strategije i ključnih pitanja o održivosti ili na koji način može iste da razvije;
  - **ostaje informisana** o svim rizicima i prilikama vezanim za održivost uključujući i učestalost informisanja;
  - **uzima u obzir rizike i prilike prilikom monitoringa** korporativne strategije, odluka o velikim transakcijama kao i procesa i politika upravljanja rizicima i da li uzima u obzir trade-off između rizika i prilika;
  - **vrši monitoring na koji način kompanija postavlja targete** vezane za održivost i prati progres istih, uključujući da li su i na koji način metrike o održivosti integrisane u politike naknada.

- **Opiše ulogu menadžmenta u monitoringu, upravljanju i nadzoru rizika i prilika vezanih za održivost, uključujući:**
  - da li su specifične role delegirane menadžerskom nivou ili komitetu i u slučaju da jesu na koji način se sprovodi nadzor;
  - da li je menadžment implementirao procese i kontrole koje omogućavaju nadzor i na koji način su date kontrole integrisane sa ostalim funkcijama.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

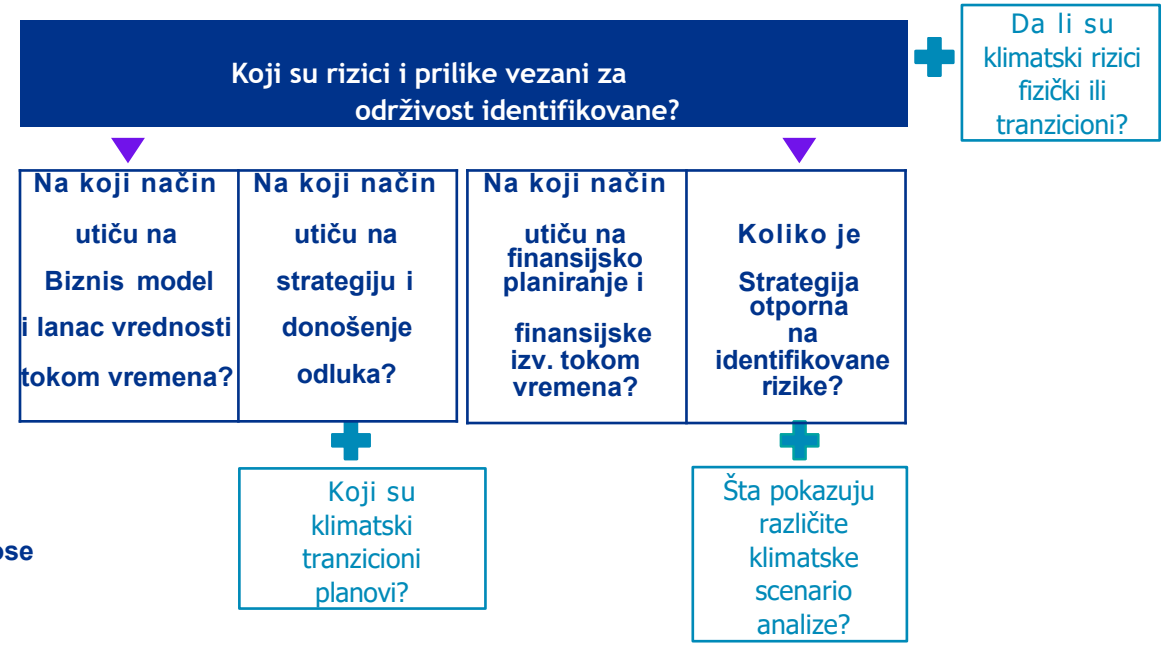
Strategija

Cilj obelodanjivanja u delu strategije je da omogući **investitorima razumevanje strategije** za upravljanje rizicima i prilikama vezanim za održivost.

Standardi definišu sledeće zahteve:

- **Identifikaciju i pojašnjenje rizika i prilika vezanih za održivost**
- Pružanje informacija koje omogućavaju investitorima razumevanje efekata identifikovanih rizika i prilika na:
  - **biznis model** i **lanac vrednosti** tokom vremena
  - **strategiju** i proces **donošenja odluka**
  - finansijsko **planiranje** i trenutne i očekivane **efekte** na bilans stanja, bilans uspeha i novčane tokove
  - **otpornost** strategije i biznis modela na identifikovane rizike

Klimatski standard postavlja dodatne zahteve koji se odnose na klimatske rizike, tranzicione planove i scenario analize.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

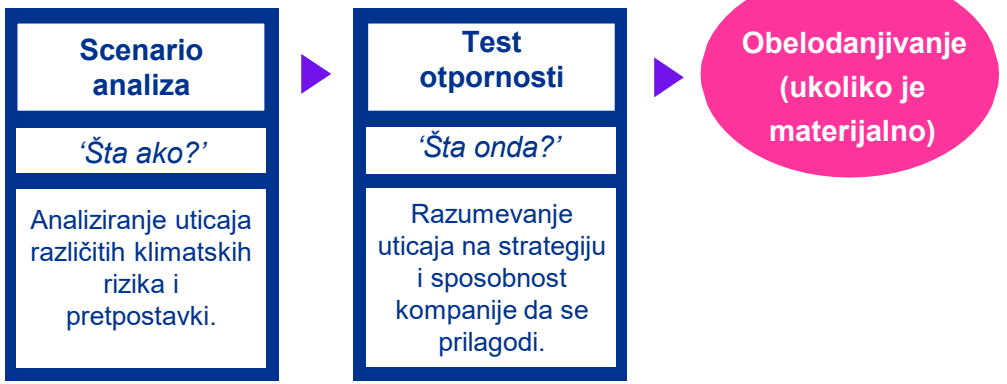
Strategija

Scenario analiza je obavezna

- Kompanije će morati koristiti scenario analizu radi izveštavanja o proceni otpornosti na klimatske promene.
- ISSB će pružiti smernice o analizi koje će biti primenljive za različite vrste kompanija.
- Ove smernice će se nadograditi na postojeće materijale razvijene od strane TCFD-a.

Šta predstavlja klimatski scenario?

- Skup pretpostavki o tome kako bi svet mogao reagovati na dostizanje različitih stepena globalnog zagrevanja - na primer, cene ugljenika i drugi faktori koji su neophodni da bi se ograničilo globalno zagrevanje na 1,5˚C.
- Scenarija se mogu razlikovati od pretpostavki koje su u osnovi finansijskih izveštaja. Međutim, menadžment treba pažljivo da razmotri da li je obim povezanosti scenario analize i ovih pretpostavki adekvatan.

Zašto je obelodanjivanje od značaja?

- Može pomoći investitorima da procene moguće izloženosti riziku iz niza hipotetičkih okolnosti.
- Za kompanije, razmatranje uticaja različitih scenaria može pomoći u proceni otpornosti.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

Upravljanje rizicima

Cilj obelodanjivanja u delu upravljanja rizicima je da omogući investitorima **razumevanje korporativnih procesa** identifikacije, procene, prioritizacije i monitoringa rizika i prilika vezanih za održivost.

Navedeno omogućava investitorima da **procene ukupni rizični profil kompanije kao i proces upravljanja rizicima**.

Informacija	Šta je potrebno obelodaniti
Procesi vezani za rizike	**Na koji način kompanija identifikuje, procenjuje, prioritizuje i prati rizike i prilike vezane za održivost.** Navedeno uključuje obelodanjivanja: • **Inputa i parametara** koje kompanija koristi za procenu rizika odnosno izvore podataka i skup operacija koje su pokrivene kroz obelodanjene procese; • Da li i na koji način kompanija koristi **scenario analize** da izvrši identifikaciju rizika; • Kako kompanija procenjuje prirodu, verovatnoću i uticaj identifikovanih rizika odnosno koje su **granične vrednosti kvantitativnih i kvalitativnih faktora** korišćene; • Da li i na koji način kompanija vrši **prioritizaciju rizika** vezanih za održivost u odnosu na ostale vrste rizika; • Na koji način kompanija vrši **monitoring rizika** vezanih za održivost; i • Da li se i na koji način izmenio proces **procene rizika** kompanije u odnosu na prethodni izveštajni period.
Procesi vezani za prilike	• Na koji način kompanija **identifikuje, procenjuje, prioritizuje** i prati identifikovane prilike vezane za održivost.
Klimatski procesi vezani za prilike	• Da li se i na koji način **klimatske scenario analize** koriste za identifikaciju klimatskih prilika.
Integrisanost procesa	• Mera u kojoj je proces upravljanja rizicima i prilikama vezanim za održivost **integrisan u sveukupni proces upravljanja**.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

Metrike i targeti

Obelodanjivanja o metrikama i targetima imaju za cilj da omoguće investitorima razumevanje **performansi kompanije** u upravljanju svojim rizicima i prilikama vezanim za održivost, uključujući progres ka targetima koje je postavila ili je dužna da obezbedi u skladu sa zakonskim/regulatornim zahtevima.

Kompanije obelodanjuju metrike (ukoliko su materijalne) za svaki idenitifikovani rizik i priliku vezane za održivost koje bi u očekivano razumnoj meri mogle uticati na perspektivu kompanije.

Kompanije treba da uključe metrike koje su karakteristične za sopstveni biznis model ili industrije u okviru kojih posluju. Kada se obelodanjuju i koriste metrike koje ne potiču iz IFRS standarda održivosti, kompanije moraju da naznače izvore za odabrane metrike.

Svi targeti i povezane metrike moraju biti:

- **Jasno i smisleno označeni; i**
- **Dosledno definisani i obračunavani tokom vremena.**

Vrsta metrike	Opšti standard	Klimatski standard
Među-industrijske	**Korišćenje smernica za metrike vezane za ostale teme koje još uvek nisu regulisane odnosno pokrivene IFRS standardima održivosti**	**Korišćenje sedam kategorija među - industrijskih metrika**
Specifične za industriju		**Korišćenje metrika specifičnih za industriju**
Definisane od strane kompanije	**Praćenje smernica za obelodanjivanje metrika koje je kompanija sama definisala a ne obračunala u skladu sa postojećim okvirima**	**Praćenje smernica datih u okviru opšteg standarda**

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

Metrike i targeti

Neke od informacija koje komercijalne banke treba da obelodane su:

- **Scope 1,2 i 3 emisije** odmerene u skladu sa GHG protokolom
- **Imovinu** izloženu **fizičkim i tranzicionim** rizicima
- Ukupne **bruto finansirane emisije** za svaku industriju po vrsti izloženosti kao i vezu sa bruto izloženosti svakoj industriji po vrsti izloženosti
- Korišćeni metodološki pristup za odmeravanje finansiranih emisija
- Kako (ne)ispunjenje klimatskih ciljeva utiče na nadoknadu menadžmentu
- **Razlika** između **bruto i neto** emisija, **informacije o korišćenim tzv. offsetima** i carbon kreditima
- **Kvantitativne i kvalitativne targete**

…

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

Obavezna i dobrovoljna primena

Obavezna primena

- Standardi su u primeni za godišnje izveštaje koji počinju 1. januara 2024. godine ili kasnije. Ranija primena je dozvoljena.
- Međutim, **usvajanje standarda zavisi od lokalnih jurisdikcija**, pa datum prve primene može biti različit za kompanije širom sveta.
- Sa snažnom podrškom od strane IOSCO, očekuje se efikasnije usvajanje u brojnim jurisdikcijama.
- U nekim jurisdikcijama, standardi će samo poslužiti kao osnova ili će imati uticaj na lokalne zahteve, dok će druge jurisdikcije verovatno usvojiti standarde u potpunosti.

Dobrovoljna primena

- Kompanije se **mogu odlučiti za dobrovoljnu primenu**.
- Investitori su sve više voljni da koriste svoju glasačku moć kako bi podstakli transparentnost u vezi sa pitanjima vezanim za održivost, uključujući planove tranzicije i njihov uticaj.
- **Investitori su uglavnom podržavali usvajanje TCFD i SASB standarda u prošlosti. Stoga, može se očekivati da očekuju brzo usvajanje i ovih standarda od strane kompanija.**
- ISSB donosi isti fokus, uporedivost i rigoroznost u izveštavanju o održivosti kao što je IASB to učinio za finansijsko izveštavanje.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

Gde se informacije obelodanjuju?

- **Zavisi…**
  - U standardima nije precizirana konkretna lokacija
  - Standardi dozvoljavaju međusobno referenciranje informacija koje su prezentovane na drugom mestu, ali samo ako su objavljene istovremeno sa finansijskim izveštajima.
  - Mnoge zemlje već propisuju široko definisane zahteve za obelodanjivanjem informacija koje su relevantne za investitore i stoga materijalno značajne informacije vezane za održivost.

- **Da li će biti potrebe za nezavisnim uveravanjem?**
  - Zahtevi za nezavisnom procenom i uveravanjem nisu u nadležnosti ISSB-a.
  - Regulatorna tela mogu odlučiti da zahtevaju da se obezbedi nezavisno uveravanje.
  - Bez obzira na lokalne zahteve, kompanije će morati da obezbede adekvatne procese i kontrole kako bi obelodanile robusne i pravovremene informacije.

Primer 1: Integracija informacija u izveštavaj menadžmenta o poslovanju

Primer 2: Zaseban izveštaj koji pruža informacije o održivosti i referencira se na izveštaj menadžmenta, uz koji je objavljen u isto vreme i pod istim okolnostima.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

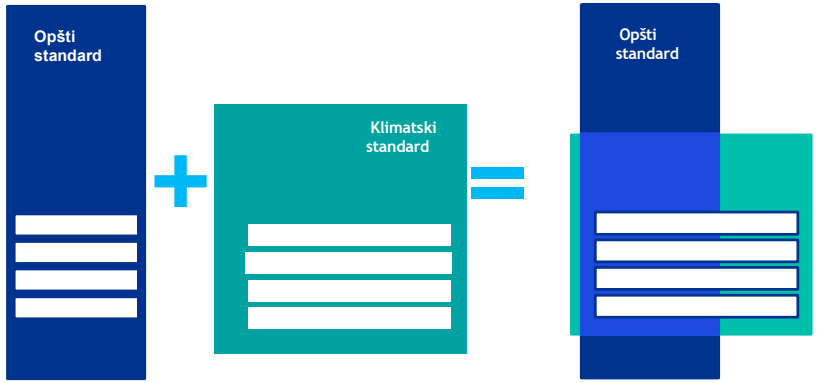
02 Glavni zahtevi standarda

Prva primena

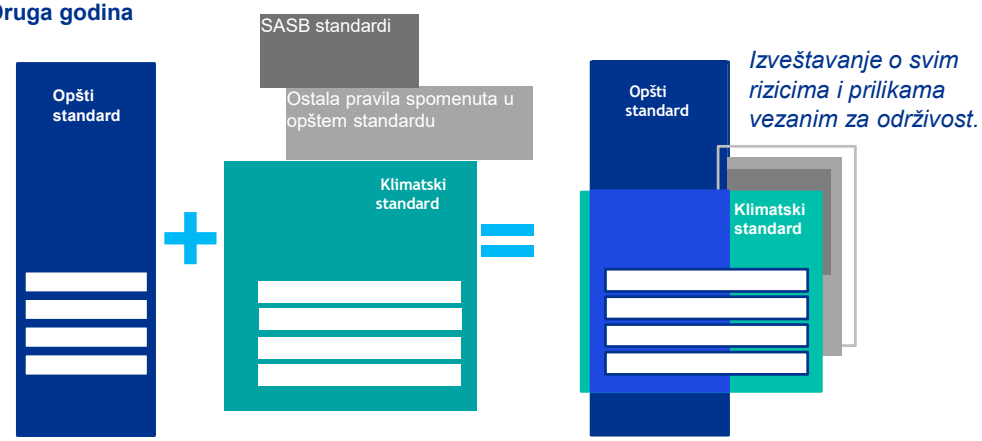
Standardi uključuju različite tranzicione olakšice koje mogu biti od pomoći kompanijama kada ih po prvi put primenjuju. Jedna od olakšica koja nosi slogan **"prvo klima",** kompanijama omogućava da izveštavaju samo o klimatskim rizicima i prilikama u prvoj godini primene standarda, umesto da izveštavaju o svim rizicima i prilikama vezanim za održivost.

U prvoj godini, kompanije koje se odluče za ovu opciju, koriste klimatski standard i relevantne delove opšteg standarda – kao što su konceptualni principi, uključujući definiciju materijalnosti, opšti zahtevi i smernice o procenama, neizvesnostima i greškama.

Prva godina

Druga godina

Izveštavanje o svim rizicima i prilikama vezanim za održivost.

Od druge godine, kompanije treba da izveštavaju o svim rizicima i prilikama vezanim za održivost, koristeći opšti standard i druge smernice navedene u tom standardu - na primer, SASB standarde i klimatski standard.

Ultimativno, kompanije će koristiti kompletan set standarda, uključujući i industrijski specifične IFRS standarde, poput onih koji se odnose na ljudski kapital, biodiverzitet, nakon što ih ISSB u objavi u budućnosti.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

Razmatranje ostalih relevantnih informacija

- **Opšti standard će zahtevati obelodanjivanje svih relevantnih tema.**

  Ovaj standard pomaže kompanijama pružanjem:

  - Okvira obelodanjivanja koji je relevantan za izveštavanje o svim temama vezanim za održivost;
  - Predloženih referentnih materijala koji pokrivaju ostale teme pored onih vezanih za klimu;
  - Ključnih principa, uključujući materijalnost i povezano izveštavanje;
  - Praktičnih detalja, npr., kako ažurirati procene ili uporedne podatke.

- **“Prvo klima” prelazna olakšica**

  - Standardi uvode olakšicu u smislu obelodanjivanja isključivo klimatskih informacija u prvoj godini izveštavanja.
  - Ipak, kompanije treba da se pripreme za izveštavanje o drugim temama počevši od druge godine.

Primena opštih zahteva za obelodanjivanje i budućih IFRS standarda

Korporativno upravljanje	Strategija
Upravljanje rizicima	Metrike i targeti

+

Kompanije „bi trebalo“ da razmotre[1]	Kompanije “bi mogle” da razmotre[1]
Predmete obelodanjivanja i metrike u osnovi SASB standarda.	CDSB okvir[2]
	Ostali okvire fokusirane na investitore
	Industrijske ili lokalne prakse
	ESRS i GRI

Javne konsultacije:
- ISSB je održavao kontinuiranu javnu raspravu na temu elemenata koji bi trebali da budu pokriveni budućim standardima
- Komentari su bili dostavljeni zaključno sa 1. septembar 2023.

[1] Standardi prave razliku između izvora koje kompanije "moraju" razmotriti i onih koje "mogu" razmotriti.
[2] Na primer, smernice primene CDSB okvira za obelodanjivanje informacija o vodi i bio-diverzitetu.

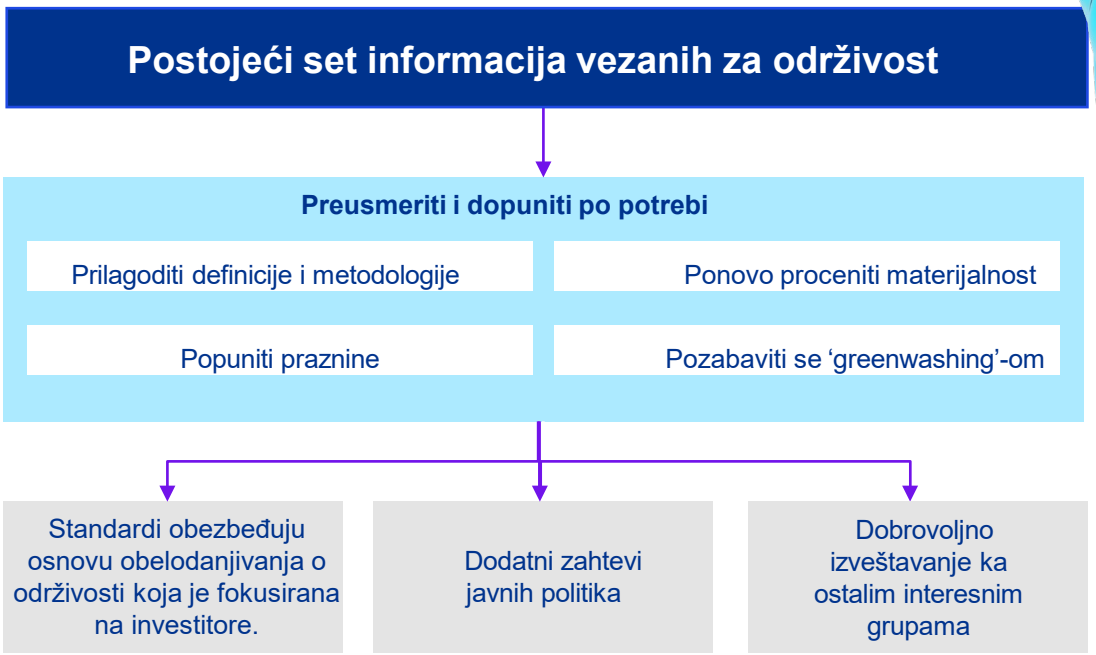
© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

02 Glavni zahtevi standarda

Šta ako su već primenjeni drugi okviri?

Razvij i prilagodi

- Polazna tačka je razmatranje specifičnih smernica jurisdikcije, uključujući i eventualne preporuke za primenu ili usklađivanje sa ISSB standardima.
- Izvršiti mapiranje kako se ISSB standardi razlikuju od trenutnih okvira koji se koriste.
- Fokusirati se na pitanja koja utiču na poslovanje kompanije i razmotriti šta će uticati na procenu poslovanja od strane investitora.
- Proceniti gde su potrebni dodatni podaci.

Elementi koje treba razmotriti ako su prethodno usvojeni TCFD standardi

- Identifikovati i prezentovati materijalno značajne informacije o temama koje nisu vezane za klimu i fokusirati se na sektorske i industrijske metrike.
- Što se tiče izveštavanja o klimi, pripremiti se za detaljnija i granularnija obelodanjivanja.

Elementi koje treba razmotriti ako su prethodno usvojeni SASB standardi

- Fokusirati se na strateške i procesne zahteve vezane za korporativno upravljanje, strategiju i upravljanje rizicima.
- Iskoristiti procese prikupljanja podataka za industrijski specifična metrike.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

03

Priprema kao ključni preduslov

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

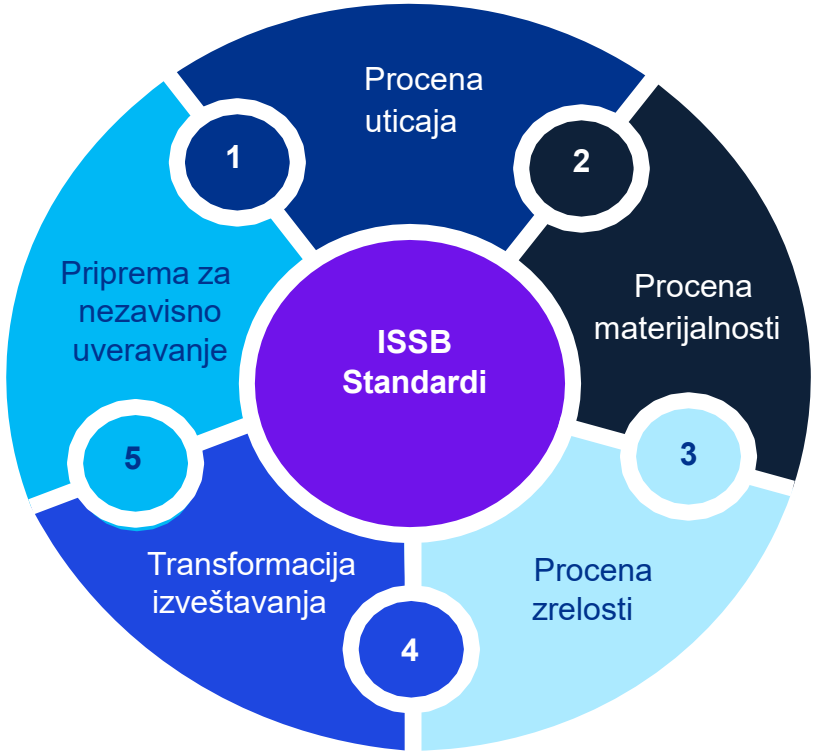
3 Priprema kao ključni preduslov

Jaka i pouzdana osnova

Kompanije treba da se pripreme za brzu primenu standarda - postavljanjem odgovarajućeg temelja, pre preduzimanja koraka ka razumevanju uticaja i prilagođavanje promenama u izveštavanju.

Ključ čvrstog temelja je:

- **Edukacija relevantnih odbora, menadžmenta** i onih koji su uključeni u izveštavanje o izloženosti kompanije rizicima i prilikama vezanim za održivost, kao i osiguravanje da je strategija kompanije za upravljanje rizicima i prilikama jasna i razumljiva unutar cele organizacije.
- Priprema za **veći nivo opreza** i **preispitivanja** obelodanjenih finansijskih informacija vezanih za održivost, posebno kada su u pitanju informacije o specifičnim izloženostima kompanije i da li iste zadovoljavaju potrebe investitora i očekivanja regulatora.
- Uspostavljanje **jasne strukture upravljanja** koja je podržana efikasnom saradnjom između funkcionalnih delova kompanije uz:
  - Osiguravanje da se svi angažmani i odluke o pitanjima vezanim za održivost adekvatno **razmatraju i odobravaju**;
  - **Nadzor kvaliteta** kako finansijskog tako i izveštavanja o održivosti, i uticaja novih zahteva za izveštavanje.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

3 Priprema kao ključni preduslov

Ključni koraci

1	**Procena uticaja**	
	Razumevanje uticaja	**Identifikujte da li su i kada** standardi primenljivi na vašu kompaniju, i da li ćete se odlučiti za dobrovoljnu primenu istih. Odredite da li je neophodna implementacija ostalih lokalnih **regulatornih okvira**.
	Identifikovanje razlika	**Identifikujte razlike** između svih regulatornih okvira i standarda koje će biti neophodno primeniti i trenutnih izveštaja koje pripremate. **Budite u toku sa ključnim fazama razvoja** dok ISSB sprovodi svoj plan objavljivanja standarda. Priprema je od ključnog značaja.
2	**Procena materijalnosti**	
	Razumevanje sopstvenog lanca vrednosti	Identifikujte opseg i strukturu sopstvenog lanca vrednosti kako bi se omogućila identifikacija rizika i prilika vezanih za održivost i raspoloživih **izvora podataka**.
	Identifikovanje materijalno značajnih informacija	Identifikujte rizike i prilike vezane za održivost koje su relevantni za izveštavanje i izvršite procenu materijalne značajnosti kako bi se utvrdilo koje informacije će biti neophodno obelodaniti. Biće vam potrebne značajne **količine podataka** u vezi sa svim identifikovanim rizicima i prilikama vezanim za održivost, uključujući podatke o odnosima izveštajnog entiteta duž lanca vrednosti, kao na primer podaci o dobavljačima.
3	**Procena zrelosti**	
	Samoprocena zrelosti izveštavanja o održivosti	**Procenite zrelost vašeg** procesa izveštavanja o održivosti, uspostavljenih kontrola, modela podataka, politika i ekspertize. Uspostavite saradnju sa trenutnim vlasnicima procesa kako bi se razumeo način na koji se definišu, prikupljaju i obelodanjuju informacije, gde postoje kontrolni nedostaci i potencijalna poboljšanja procesa. Biće vam neophodna struktura internih kontrola koja je prilagođena svrsi obelodanjivanja informacija vezanih za održivost kako bi se obezbedio **integritet podataka.** Utvrdite **ciljani model poslovanja** i **razvojni put** kojim će se unapređivati identifikovani nedostaci u izveštavanju i integrisati potrebni sistemi upravljanja, podaci, procesi, ljudi i upravljanje promenama.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

3 Priprema kao ključni preduslov

Ključni koraci

4	**Transformacija izveštavanja**	
	Dizajn budućih izveštaja	Razmotrite da li su neophodne izmene u tome **gde su i kako informacije prikazane**, odnosno da li je neophodno: • integrisati finansijskih obelodanjivanja vezanih za održivost u finansijske izveštaje opšte namene; i • adresirati dodatnih informacija koje mogu biti neophodne kako bi se ispunile potrebe ostalih interesnih grupa. Potrebno je konstruisati **koherentan izveštajni paket** i strategiju koja će imati za cilj da obezbedi izbegavanje nepotrebnog ponavljanja informacija u različitim vrstama izveštaja.
	Razumevanje potrebe za resursima	Identifikujte i adresirajte **potrebe za resursima na početku** procesa implementacije. Vrlo je izvesna potreba za **stručnjacima iz određenih oblasti**, koji bi pružili pomoć u razumevanju zahteva izveštavanja o rizicima i prilikama vezanim za održivost koje utiču na vašu kompaniju, uključujući i anticipativnu tehničku analizu koja je dugoročno orijentisana.
	Proširenje sistema, procesa i kontrola	Istražite moguće opcije koje će biti **efikasne** i unapredite trenutne procese prikupljanja podataka i obračunske procese u okviru postojećih sistema, procesa i kontrola koji podržavaju već uspostavljeno finansijsko izveštavanje ili izveštavanje o održivosti. Neophodni su vam **efikasni i efektivni procesi i kontrolne tačke** koje će omogućiti obelodanjivanje pouzdanih i pravovremenih informacija.
5	**Priprema za nezavisno uveravanje**	
	Uključenost interne revizije	**Uključite timove interne revizije** kako bi se dizajnirale i implementirale procedure koje će pružiti podršku licima odgovornim za izveštavanje o finansijskim aspektima održivosti, kako bi se bolje razumele informacije koje se prikupljaju i obelodanjuju.
	Pripreme za nezavisnu procenu i uveravanje	Procenite da li su konkretni izveštajni procesi **spremni za nezavisno uveravanje** - uključujući adekvatnu dokumentaciju i proverljivost informacija. ISSB ne može zahtevati od kompanija da obezbede procenu i uveravanje nad izveštajima, ali **mnoge jurisdikcije će uključiti ovakav zahtev**. Kompanije takođe mogu odlučiti da to urade dobrovoljno kako bi ispunile očekivanja investitora.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

04

Klimatska obelodanjivanja banaka

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

4 Klimatska obelodanjivanja banaka

KPMG Benchmark analiza

Prvo klima i TCFD fokus

Trenutno, klima je najzrelija oblast u izveštavanju o održivosti. Stoga se **KPMG benchmark analiza** fokusira na klimatska obelodanjivanja u odnosu na T**CFD preporuke** koje su u najvećem delu osnova i input za druge standarde održivosti kao što su **ISSB standardi** koji takođe postavljaju zahtev prioriteta obelodanjivanja o klimatskim rizicima i prilikama u prvoj godini izveštavanja.

Koje banke su obuhvaćene?

KPMG je u benchmark analizu obuhvatio 35 velikih banaka - 5 banaka u UK, 7 u Evropi, 5 u Australiji, 5 u Kanadi, 7 u Aziji (Kina, Japan i Indija) i 6 u SAD.

Koji izveštaji i informacije su bile predmet procene?

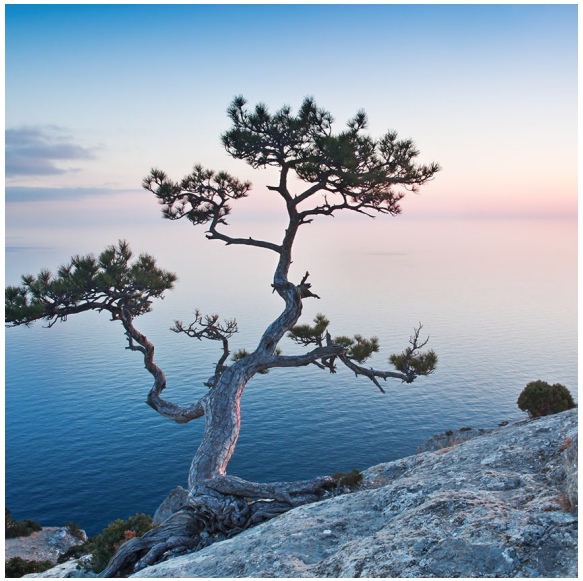
Za 35 odabranih banaka izvršen je pregled klimatskih obelodanjivanja unutar godišnjih izveštaja za 2022 godinu kao i ostalih izveštaja bez obzira da li su objavljeni istovremeno sa godišnjim finansijskim izveštajima ili pokrivaju drugačiji vremenski period.

Opšta zapažanja

Banke moraju značajno da unaprede **lokaciju, tajming i povezanost** svojih klimatskih obelodanjivanja. Za sada su informacije i dalje obelodanjene u više različitih izveštaja i na različite izveštajne datume bez jasne veze sa informacijama unutar finansijskih izveštaja.

89% Banaka je obelodanilo da je svoje izveštaje podvrglo nezavisnoj proceni i **uveravanju** u delu odabranih **klimatskih metrika**.

89% Banaka je obelodanilo informacije o **biodiverzitetu**, što o sopstvenim očekivanjima u toj oblasti podstaknuto klimatskim promenama, što kroz svoja **finansiranja i investicije** u istraživanje i razvoj i podrške poljoprivrednih grana.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

4 Klimatska obelodanjivanja banaka

Ukupni rezultati analize zrelosti

Izvšena je **procena izveštajne zrelosti** u skladu sa **11 TCFD** preporuka za obelodanjivanje. Navedena je sveobuhvatna ocena, tj gde se većina banaka nalazi na skali.

Oblast	TCFD-preporučena obelodanjivanja	Ukupna zrelost
Upravljanje	a) Opis nadzora relevantnih odbora nad klimatskim rizicima i prilikama	
	b) Opis uloge menadžmenta u proceni i upravljanju klimatskim rizicima i prilikama	
Strategija	a) Opis klimatskih rizika i prilika koji su identifikovani na nivou kratkog, srednjeg i dugog roka	
	b) Opis uticaja klimatskih rizika i prilika na poslovanje, strategiju i finansijsko planiranje	
	c) Opis otpornosti korporativne strategije uzimajući u obzir različita klimatska scenarija, uključujući scenario 2°C ili niže	
Upravljanje rizicima	a) Opis procesa identifikacije i procene klimatskih rizika	
	b) Opis procesa upravljanja klimatskim rizicima	
	c) Opis način na koji su procesi identifikacije, procene i upravljanja klimatskim rizicima i prilikama integrisani u sveobuhvatni proces upravljanja rizicima	
Metrike i targeti	a) Obelodanjivanje metrika koje se koriste za procenu izloženosti klimatskim rizicima i prilikama u skladu sa strategijom i procesom upravljanja rizicima kompanije	
	b) Obelodanjivanje Scope 1, Scope 2, i eventualno Scope 3 gasova se efektom staklene bašte i povezanih rizika	
	c) Obelodanjivanje targeta koji se koriste za odmeravanje uspešnosti u upravljanju klimatskih rizika i prilika	

Skala zrelosti: Potrebna su veća unapređenja | Obelodanjivanja su srednjeg nivoa | Obelodanjivanja su relativno napredna

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

4 Klimatska obelodanjivanja banaka

Upravljanje

TCFD-preporučena obelodanjivanja	Nivo zrelosti	% banaka unutar skale zrelosti
a) Opis nadzora relevantnih odbora nad klimatskim rizicima i prilikama		80% 17% 3%
b) Opis uloge menadžmenta u proceni i upravljanju klimatskim rizicima i prilikama		77% 17% 6%

Kakva je izveštajna zrelost banaka u pogledu obelodanjivanja o korporativnom upravljanju u skladu sa TCFD preporukama?

- Sveukupno uzev, obelodanjivanja su na **relativno naprednom nivou**.
- Mnoge banke su uspostavile upravljačke strukture tako da **UO ima ultimativnu odgovornost** dok **Odbor za reviziju** vrši nadzor nad izveštavanjem a **Odbor za upravljanje rizicima** nad klimatskim rizicima. Pojedine banke su obelodanile **organizacionu šemu** sa jasnim linijama izveštavanja o klimatskim pitanjima.
- Banke su takođe obelodanile **vezu između politike naknada i ostvarenja klimatskih targeta.**
- Banke su obelodanile procese i **učestalost informisanja** odbora o klimatskim promenama i na koji način se tokom godine razmatraju ključni izazovi i kako utiču na **modeliranje strategije** i politike upravljanja rizicima.

Koja su dalja potrebna unapređenja?

- **Opis načina praćenja ostvarenja definisanih targeta** kako bi se ostvario cilj 2050 i kako se sprovode korektivne aktivnosti ukoliko su performanse niže od definisanih targeta
- **Opis da li se klimatski izazovi razmatraju** prilikom godišnjeg **budžetiranja** i **biznis planova**
- ISSB Standardi zahtevaju obelodanjivanje o **veštinama i kompetencama članova odbora** i kako bi oni mogli uticati na buduće mandate

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

4 Klimatska obelodanjivanja banaka

Strategija

TCFD-preporučena obelodanjivanja	Nivo zrelosti	% banaka unutar skale zrelosti
a) Opis klimatskih rizika i prilika koji su identifikovani na nivou kratkog, srednjeg i dugog roka		14% 26% 60%
b) Opis uticaja klimatskih rizika i prilika na poslovanje, strategiju i finansijsko planiranje		20% 80%
c) Opis otpornosti korporativne strategije uzimajući u obzir različita klimatska scenarija, uključujući scenario 2°C ili niže		14% 86%

Kakva je izveštajna zrelost banaka u pogledu obelodanjivanja o strategiji u skladu sa TCFD preporukama?

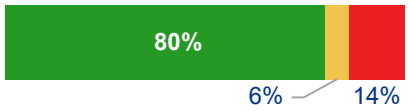
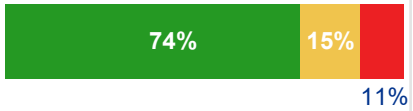
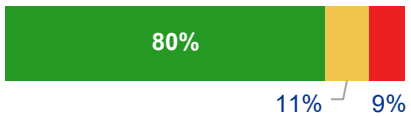
- Neophodna su veća unapređenja u ovoj oblasti. Banke tek treba da izgrade svoje **tranzicione planove što je između ostalog ključni aspekt u ISSB standardima.**
- Banke su uspostavile temelje strategije kako bi dostigle cilj 2050 ali nisu pružile detalje koje aktivnosti će preduzeti u kratkom, srednjem i dugom roku kako bi ispunile taj cilj i među-ciljeve i kako vrše procenu izvodljivosti plana. Uspostavile su fokus na **zeleno finansiranje, podršku klijenata u njihovoj tranziciji i smanjenje sopstvenih emisija.**
- **Scenario analiza nije sveobuhvatna**. Banke su ukazale na to da izazovi koje imaju sa podacima utiču na obim i izvodljivost scenario analiza. Trenutno scenario analize se koriste primarno za procenu rizika ali nije jasno na koji način doprinose proceni otpornosti strategije i strateškom planiranju. **Metodologija** koja stoji u pozadini scenario analiza takođe nije detaljno obelodanjena. Dodatno, trenutno scenario analize ne opisuju uticaj na **kreditiranje i investiranje.** Banke uglavnom koriste **NGFS scenarija.**
- Banke su pružile detalje o rizicima u kreditiranju uključujući **nivoe koncentracije i kreditne izloženosti** u sektorima sa ugljenično povezanim poslovanjem. Banke nisu pružile dovoljno obelodanjivanja koji su to rizici/prilike specifični za banke i kakva je izloženost na kratak, srednji i dugi rok i koliki je **finansijski uticaj rizika.**
- **Uticaj i veza sa finansijskim izveštajima** je i dalje nejasna i nisu pružene informacije o **pokretačima rizika** koji će se preliti na buduće finansijske performanse banaka.
- Banke nisu obelodanile detalje o tome kako klimatski rizici utiču na aktivnosti banke kao posrednika kao što su **učešća na tržištu kapitala.**

KPMG

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

4 Klimatska obelodanjivanja banaka

Upravljanje rizicima

TCFD-preporučena obelodanjivanja	Nivo zrelosti	% banaka unutar skale zrelosti
a) Opis procesa identifikacije i procene klimatskih rizika		
b) Opis procesa upravljanja klimatskim rizicima		
c) Opis načina na koji su procesi identifikacije, procene i upravljanja klimatskim rizicima i prilikama integrisani u sveobuhvatni proces upravljanja rizicima		

Kakva je izveštajna zrelost banaka u pogledu obelodanjivanja o upravljanju rizicima u skladu sa TCFD preporukama?

- Prilikom razmatranja klimatskih rizika na ostale rizike, **kreditni rizik** je prepoznat kao najznačajniji. Banke su pružile detalje kako su integrisale klimatske faktore u svoje kreditne politike prilikom **procene kreditne sposobnosti klijenata**.
- Banke su obelodanile uticaje klimatskih scenario analiza na **kreditni portfolio**.
- Takođe, banke su dale značajan nivo detalja kako procene i upravljanje klimatskim rizicima utiče na **sveukupan rizični profil** i upravljanje rizicima na nivou banke.

Koja su dalja potrebna unapređenja?

- Brojne banke su obelodanile da koriste **scenario analize** u proceni rizike. Ipak, scenario analize su **nedovoljno razrađene** i često pokrivaju samo deo kreditnih izloženosti.
- Iako su detaljno opisane analize na kreditni rizik, analize uticaja na **tržišni i rizik likvidnosti** i kako se menja likvidonosna pozicija vremenom pod dejstvom klimatskih rizika nije data.
- Neophodan je veći nivo detalja kako se vrši **prioritizacija klimatskih rizika i prilika** a pogotovo nakon analize efekata scenario analiza.
- Kako bude dostupan veći nivo **granularnijih podataka** i banke razviju i unaprede scenario analize biće neophodno da unaprede svoje pristupe identifikacije, procene i praćenja klimatskih rizika.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

4 Klimatska obelodanjivanja banaka

Metrike i targeti

TCFD-preporučena obelodanjivanja	Nivo zrelosti	% banaka unutar skale zrelosti
a) Obelodanjivanje metrika koje se koriste za procenu izloženosti klimatskim rizicima i prilikama u skladu sa strategijom i procesom upravljanja rizicima kompanije		40% 60%
b) Obelodanjivanje Scope 1, Scope 2, i eventualno Scope 3 gasova se efektom staklene bašte i povezanih rizika		40% 60%
c) Obelodanjivanje targeta koji se koriste za odmeravanje uspešnosti u upravljanju klimatskih rizika i prilika		29% 48% 23%

Kakva je izveštajna zrelost banaka u pogledu obelodanjivanja o metrikama i targetima u skladu sa TCFD preporukama?

- **Finansirane emisije su ključne metrike za praćenje progresa i klimatskih targeta. Banke tek treba da ih obračunaju** na nivou svojih ukupnih investicionih i kreditnih portfolija.
- Mnoge banke su prepoznale da su suočene sa **značajnim izazovima u prikupljanju i obradi podataka**. Da bi se obračunale emisije bankama su neophodni podaci klijenata koji su često limitirani ili potpuno neraspoloživi, upitnog kvaliteta i prikupljeni sa zakašnjenjem. Dok klijenti ne uspostave sami precizne GHG obračune emisija banke će biti u značajnom izazovu da ih precizno odmere same.
- Trenutno **ne postoji univerzalna metodologija** koja bi omogućila bankama da kvantifikuju ove emisije. Čak i kada se obelodane, odsustvo jasne metodologije ih čini vrlo izazovnim za interpretaciju i poređenje među bankama.
- Potrebno je obelodaniti veći nivo granularnosti i detalja o prihodima iz **zelenih proizvoda i usluga**.
- Neophodni su detalji o metrikama koji mere aktivnosti gde banka učestvuje kao **posrednik**
- Banke koje su vršile **reprocenu** svojih metrika nisu obelodanile detalje o izmeni načina obračuna tih metrika.
- Nisu pruženi detalji o **internim ugljeničnim oporezivanjima**.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

05

Zaključci i očekivanja

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

5 Zaključci i očekivanja

Sumirane ključne poruke

Koncept i cilj

- Prvi IFRS standardi o održivosti, predstavljaju sledeći korak ka ujednačenosti izveštavanja o održivosti i finansijskog izveštavanja.
- Oslanjaju se na već postojeće okvire i standarde, uključujući TCFD i SASB.
- Standardi predstavljaju deo evolucije od parcijalnih, dobrovoljnih okvira ka autoritativno uspostavljenim standardima.

Uticaj

- Kompanije će izveštavati o svim relevantnim temama održivosti (ne samo o klimi) u okviru doslednog globalnog okvira i fokusirati se na to kako ove teme utiču na buduće poslovne perspektive kompanije.
- Izveštavanje će biti povezano sa finansijskim izveštajima. U skladu sa tim, kompanijama će biti potrebni procesi i kontrole pomoću kojih će pružiti informacije o održivosti istog kvaliteta, kao i finansijske informacije.

Primena

- Standardi se primenjuju od 1. januara 2024. godine.
- Pojedinačne jurisdikcije će odlučiti da li će i kada će usvojiti date standarde, ali očekuje se brza potpuna implementacija u brojnim jurisdikcijama.
- Neke javne i privatne kompanije mogu odlučiti da ih dobrovoljno primene - na primer, kao odgovor na pritisak investitora ili društva.

© 2023 KPMG d.o.o. Beograd, a Serbian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Hvala na pažnji !

